

– вмінь та навичок конструктивно-творчої діяльності у комплексному плануванні мети, завдань і визначенні змісту кожного конкретного уроку і системи уроків;

– вміння оптимально поєднувати на уроці методи навчання;

– прагнення до оволодіння інноваційними технологіями;

– удосконалення мистецтва комунікації;

– розвиток і збагачення загальної педагогічної культури, морального і духовного світу особистості.

Таким чином, підготовка і проведення майстер-класу є хорошою школою підвищення професійної майстерності, а також однією з форм залучення педагогів до творчості, сприяє розкриттю особистого потенціалу і росту майстерності.

Список використаних джерел

1. Варталян Л. Професійний потенціал педагога. Майстер-клас / Л. Варталян // Завуч.-2012.-№2.-С.9-11

2. Ожегов С. Словник російської мови: 70000 слів / Під ред. Н. Шведової. – М. : Рос.мова., 1990 – 917 с.

3. Розіна Н. Майстер-клас як форма діяльності віртуальної школи професійного становлення молодого педагога: методичні рекомендації / Н. Розіна. – Черкаси : ЧОПОПП, 2013. – 20 с.

4. Сухомлинський В. Вибрані твори в п'яти томах / В. Сухомлинський. – К., 1976-1977. – Т. 1. – 686 с.

5. Ярославцева М. Майстер-клас: особливості використання в системі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / М. Ярославцев // Вища школа. Гуманізація навчально-виховного процесу. – 2010. – Вип. LIII, ч. II. – С. 88–93.

УДК 371.32

Швардак Маріанна Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки

дошкільної та початкової освіти,

Бровді Аліна Петрівна,

магістр спеціальності «Початкова освіта»,

Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМНА СИТУАЦІЯ ЯК ЗАСІБ МОТИВАЦІЇ ДО АКТИВНОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Основним поняттям проблемного навчання є «проблемна ситуація».

Проблемна ситуація – це така ситуація, при якій суб'єкт хоче розв'язати складні для себе задачі, але йому не вистачає відповідної інформації (знань) і він самостійно або у взаємодії з іншими учнями повинен її відшукати.

Сам факт зіткнення з труднощами, неможливістю виконати запропоноване завдання за допомогою наявних знань і способів дії народжує потребу в новому знанні. Ця потреба і є основною складовою проблемної ситуації.

Проте при зіткненні з труднощами в учнів може і не виникнути пізнавальна потреба. Так стається, якщо завдання, яке дається вчителем не враховує їхніх вікових та інтелектуальних можливостей. Тому в якості ще одного компонента проблемної ситуації виділяються можливості учня в аналізі умов поставленого завдання і відкритті нового знання. Ступінь труднощів завдання повинен бути таким, щоб за допомогою наявних знань і способів дії учні не могли його виконати, однак цих знань було б достатньо для самостійного розуміння змісту та умов виконання завдання. Тільки таке завдання сприяє пізнавальній активності школяра.

Проблемна ситуація повинна створюватися з урахуванням реальних, значимих для учнів протиріч. Тільки в цьому випадку вона є потужним джерелом мотивації пізнавальної діяльності школярів, активізує їхнє мислення, спрямовує на пошук невідомого. Це положення, має принципове значення для практики проблемного навчання.

Проблемні ситуації виникають:

- за умови, що учні не знають способу розв'язання задачі, не можуть відповісти на поставлене питання, пояснити певний факт тощо;
- за необхідності використання раніше засвоєних теоретичних знань на практиці;
- унаслідок протиріччя між теоретичною можливістю розв'язання задачі та практичною неможливістю застосування саме цього способу;
- унаслідок протиріччя між практично досягнутим результатом і відсутністю в учнів знань для теоретичного обґрунтування.

Над проблемною ситуацією вчитель разом з учнями працюють за таким *алгоритмом*:

- створення проблемної ситуації;
- збирання й аналіз даних, необхідних для розв'язання проблеми, актуалізація життєвого досвіду;
- формулювання гіпотез;
- формулювання висновків.

У процесі роботи над проблемною ситуацією *учень* має:

- захищати свою думку, наводити аргументи, докази на її захист, користуючись здобутими знаннями;
- ставити запитання вчителю, товаришам, з'ясовувати незрозуміле;
- рецензувати гіпотези товаришів, творчі роботи, вносити корективи, давати поради;
- ділитися своїми знаннями з іншими;
- допомагати своїм товаришам, коли вони відчують, що зіткнулися із труднощами;

– виконувати завдання, розраховані на читання додаткової літератури, першоджерел, тривалі спостереження.

Функції вчителя:

– спонукати учнів знаходити не один, а декілька самостійно зроблених висновків;

– викликати інтерес до колективної діяльності, на основі якої відбувається формування самоперевірки, аналізу, особистих пізнавальних і практичних дій;

– урізноманітнювати пізнавальну діяльність, включати в пізнання елементи праці, гри, художньої діяльності;

– практикувати вільний вибір завдань, переважно пошукового, творчого характеру;

– включати в пізнавальну діяльність розгляд сучасного матеріалу, актуальних проблем.

Вчитель на уроці в початкових класах пропонує проблемні ситуації двох *видів*: проблемна ситуація, яка ґрунтується на здивуванні або пов'язана з інтелектуальним утрудненням.

1. Якщо використовується *проблема «зі здивуванням»*, учням пропонуються суперечливі факти, теорії, точки зору. Також в основу такої проблеми може бути покладене й інше протиріччя — між життєвим (побутовим) досвідом, уявленнями та науковими фактами.

Якщо проблемна ситуація виникла «зі здивуванням», то необхідно:

– пред'явити суперечливі факти, теорії або точки зору;

– зіштовхнути різні думки учнів за допомогою питання або практичного завдання;

– виявити побутове уявлення на завдання «за помилкою» та підтвердити науковий факт за допомогою повідомлення, експерименту чи наочності.

2. У разі використання *проблеми «з інтелектуальним утрудненням»* може бути запропоноване завдання, яке учнями на поточному етапі не може бути виконане.

Якщо проблемна ситуація виникла «із інтелектуальним утрудненням», то необхідно:

– запропонувати практичне завдання, що не може бути виконаним взагалі або відмінне від попередніх;

– запропонувати завдання, що є схожим із попередніми, але не може бути виконаним, довести, що завдання не виконане.

Таким чином, постійна постановка перед учнем проблемних ситуацій призводить до того, що він не «пасує» перед проблемами, а прагне їх вирішити, тим самим ми маємо справу з творчою особистістю, завжди здатною до пошуку.

Список використаних джерел

1. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении / А.М. Матюшкин. – М., 1972. – 392 с.

2. Медведюк О. Проблемно-пошукові ситуації на уроках як мотиваційний компонент / О. Медведюк // Вчитель року. – 2006. – № 6. – С. 5-7.
3. Топузов О. Реалізація проблемного підходу на уроках / О.Топузов // Рідна школа. – 2005. – №12. – С.28-30.

УДК 372.3:004

Швардак Маріанна Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Мотичка Ганна Павлівна,
магістр спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

НУШ ТА СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Окреслимо сучасні педагогічні технології, що виокремлені в Концепції Нової української школи для застосування у початковій школі.

Бурхливі зміни в житті людства в ХХІ столітті заклали підвалини принципово нової формації суспільних відносин – інформаційного суспільства.

Високі технології, Інтернет, глобалізація та безліч інших невідомих раніше явищ і процесів довколишньої дійсності ставлять нові виклики і в системі освіти – галузі, яка найбільше та найшвидше має реагувати на подібні виклики.

Сучасна українська система освіти не вперше на шляху свого докорінного реформування та оптимізації. Концепцією Нової української школи та нового Закону про освіту визначено ключові засади глобальної реформи освітньої сфери, яка стартувала цього року саме з початкової ланки.

Знову, як і раніше під час проведення попередніх освітніх реформ, зміни в усій системі розпочинаються саме з початкової ланки і вчителі-«початківці» першими потрапляють під удар нових вимог, викликів та змін.

Що ж чекає на вчителів початкових класів у контексті можливостей застосування ними передових педагогічних ідей, інноваційних технологій та методик навчання в початковій освіті? Перш ніж відповісти на це питання, окреслимо ключові аспекти діяльності вчителів-початківців у світлі вимог та рекомендацій Нової української школи.

Перший аспект. Чітко визначені чинники забезпечення якості початкової освіти:

- всі учні молодшого шкільного віку обов'язково мають бути охоплені навчанням;
- в освітньому процесі у 1–4-х класах повинно мати місце різнобічне застосування успіхів та досягнень дітей у дошкільний період;
- освітнє середовище молодших школярів повинно бути здоров'язбережувальним, сучасним та ефективним;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>